

Posudek školitele na diplomovou práci Bc. Tomáše MÁČALA: *Přicházíme žít. Proměna městyse Nehvizdy po roce 1990*. Praha : Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, 2018. 80 s. + přílohy.

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Hlaváček

Záměrem předkládané diplomové práce je postihnout proměnu životních podmínek obyvatel městyse Nehvizdy po roce 1989, které se v posledních letech zásadním způsobem proměnily vlivem suburbanizace. Autor zkoumaný problém analyzuje na základě polostrukturovaných rozhovorů, které vedl se starousedlíky a částečně také novousedlíky. Pracuje přitom s hypotézou založenou na předpokladu, že přerod původně zemědělské vesnice na satelitní městečko s rozvíjející se občanskou vybaveností zásadním způsobem ovlivnil život původních obyvatel. Na úvod je třeba konstatovat, že předkládaný text nelze zařadit mezi typicky historické studentské práce, ale svým zaměřením, v němž hraje zásadní roli vnímání alterity na pozadí (byť z pohledu dějin krátkodobého) suburbanizačního procesu, jej lze považovat spíše za specifickou formu současného (sociologického či etnologického) výzkumu. Zvolený formát case-study, v níž je sledována proměna jednoho sídla, lze bezesporu považovat za zajímavý nápad a nejednoho poučeného čtenáře jistě napadne paralela se slavným dílem Josefa Petráně *Příběh Ouběnic* (Praha : NLN, 2001), jakkoliv časový rozměr předkládané práce je mnohem kratší.

Struktura diplomové práce byla po formální stránce zvolena správně a ve svých jednotlivých částech text plynule a logicky navazuje. Konceptně je práce rozdělena do tří větších celků, v nichž autor postupuje od obecného k jedinečnému. Po úvodu, který čtenáři osvětluje pohnutky pro výběr tématu práce a zároveň informuje o badateli v pozici insidera (novousedlík), následuje metodologická část, v níž je představena základní osnova výzkumu, včetně použitých metod (vizualizace v podobě mentálních map a realizace polostrukturovaných rozhovorů) a reflexe poznatků z terénu. Druhý obsáhlý celek pak tvoří kontextuální část, ve které autor seznamuje čtenáře s fenoménem (sub)urbanizace a stručnou historií a charakteristikou zkoumaného městyse. Na tomto místě je však třeba konstatovat, že stať věnovanou obrazu „pražských satelitních měst“ považují, s ohledem na interpretační část, za spíše nadbytečnou. Následuje poslední část, v níž jsou analyzována (a částečně také interpretována) vybraná témata, a to na základě obsahové analýzy narativů respondentů a vyhodnocení mentálních map.

K metodologické části nelze mít po formální stránce žádné podstatnější výhrady, snad jen výchozí literatura mohla být o něco pestřejší (zahrnuje dvě příručky kvalitativního výzkumu, skripta orální historie a jednu teoretickou a jednu metodologickou práci). Diplomant představuje nejprve výzkumnou otázku (tj. jaké klady či záporny přináší masivní nárůst obyvatelstva po roce 2000 pro každodenní život) a poté použité prameny (dobový tisk, kroniky apod.) a metody (interview,

zúčastněné pozorování a myšlenkové mapy). Ocenit je třeba zejména badatelskou reflexivitu, s níž autor popisuje všechna úskalí spojená s procesem sběru dat. Následuje popis výběru výzkumného vzorku (celkem 13 respondentů), včetně (4) deviantních případů. Reflektovány jsou také etické otázky výzkumu včetně současné problematiky ochrany osobních údajů (GDPR).

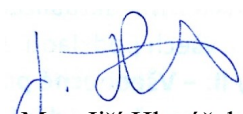
V empirické části diplomant poměrně nenásilným způsobem analyzuje strukturální proměnu každodenního života starousedlíků. Reflektovaná témata jsou nepochybně zajímavá, nicméně z pohledu čtenáře jakoby badateli zčásti „docházel dech“ při jejich interpretaci. Současný problém městysu tak představuje absence zeleně, zatímco pokračující bytová výstavba problémem není (obdobně jako hluk z nedaleké dálnice), a to díky dobrým mezilidským vztahům. Z obdobného důvodu také alterita, tj. střetávání „starého“ s „novým“ významně neovlivňuje směr, kterým se ubírá další vývoj městysu. Všechny tyto závěry autor opírá o získaná data, nemohu se však zbavit dojmu, že k nim často přistupuje až příliš nekriticky a se snahou vykreslit Nehvizdy jako „idylické městečko“ na okraji Prahy.

Shrnuto, jedná se o poctivě provedený kvalitativní výzkum, v němž badatel reflektuje prakticky každý svůj krok, paradoxně i přes tuto zevrubnou introspekci však chybí předkládané práci interpretační hloubka. Život v městystu Nehvizdy jakoby byl diplomantem (ne)vědomě idealizován, což může být do značné míry způsobeno výběrem neproblematických či jednostranně orientovaných narátorů (technika „sněhové koule“) a přehnaným etickým důrazem na vyhýbání se konfrontačním tématům v rozhovorech. Potenciál výzkumu tak nebyl zcela naplněn, což je trochu škoda. Po formální stránce je pak práce psána místy až příliš „květnatým“ jazykem (včetně úvodního pokusu o „poezii“), který není s požadovaným formátem akademického textu příliš kompaktní. Příjemným zpestřením práce je početná obrazová příloha, která obsahuje také nákresy mentálních prostorových map z pera respondentů a respondentek výzkumu.

I přes výše uvedené výhrady však předkládaný text podle mého názoru splňuje všechny předepsané požadavky na závěrečnou kvalifikační práci magisterského stupně. Autor prokázal, že je schopen samostatně pracovat v terénu (zrealizovat vlastní výzkum založený na metodě rozhovoru, včetně inovativního zařazení myšlenkových map), sebrat a utřídit značnou část různorodých pramenů (odborná literatura, kroniky, dobový tisk atd.), zasadit je do příslušného historického kontextu, podrobit kritické analýze a následně také interpretovat.

Diplomovou práci kolegy Tomáše Máčala proto **doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení známkou 1 („výborně“)**.

V Praze, dne 4. září 2018

Mgr. Jiří Hlaváček